

DEMOKRACIE

39. ročník filatelistické olympiády pro školní rok 2011/2012

Život každého člověka je časově omezen okamžiky narození a smrti. Ta doba je u někoho kratší, u jiného delší, ale každý člověk se snaží, aby jeho život byl co nejpříjemnější a aby měl co nejméně těžkostí. Na to, jak člověk život prožije, působí vedle jeho vlastní aktivity také okolí – kde a s kým žije a v jaké společnosti.

Člověk se chce na způsobu svého života aktivně podílet. Chce mít vliv na řízení společnosti. Jednou z forem, jak se člověk může podílet na dění kolem sebe, je demokracie. Tento pojem pochází ze starého Řecku a znamená, že na moci ve státě se podílejí všichni lidé (např. Athény a přímá demokracie). Ostatně slovo demokracie pochází z řeckých slov *demos* – lid a *kratós* – vládnout.

Každý z vás se slovem demokracie určitě setkal a může se zamyslet na tím, co všechno může znamenat.

Návrhy témat:

1. Demokracie a její uplatňování

Demokracie jako způsob řízení společnosti se vyvíjela v průběhu historie lidstva. Její chápání se v podstatě nelišilo, ale mělo různé projevy. Od podřízení menšiny většině až po uznání svobody a rovnosti občanů ve společnosti. Dokladů najdeme v jednotlivých společenských formacích dostatek. Zamysleme se nad tím, jak byla uplatňována moc v prvobytně pospolné společnosti, v období otrokářství, feudalismu, kapitalismu či socialismu. Byla to vždy demokracie? A jak byla demokracie potlačována v období válek a okupací? Proč docházelo k revolucím, povstáním a převratům?

2. Demokracie a vzdělání

Jedním ze základních principů demokracie je možnost získat vzdělání. Pro většinu z nás to je dnes samozřejmost, ale v různých částech světa a v průběhu vývoje lidské společnosti tomu tak vždy nebylo a není. O dostupnosti vzdělání může rozhodovat společenské postavení, pohlaví, jazyk, peníze atd.

U nás je dostatek příležitostí, jak doložit možnosti přístupu mladých lidí ke vzdělání. Díky Karlu IV. máme jednu z nejstarších univerzit v Evropě, dostatečně známé je působení učitele národů J. A. Komenského nebo zavedení povinné školní docházky Marií Terezií.

3. Demokracie a přístup lidí k informacím (od historie k současnosti)

Každý člověk potřebuje k životu dostatek kvalitních a včasných informací. To není dáno pouhou zvědavostí, ale nutností pro vytvoření správné představy o okolním světě. Celý proces předávání informací ovlivňuje řada vlivů. Informace se předávaly nejprve pouze ústně a tedy se značným zpožděním a občas i zkreslením, později přibýly psané a tištěné informace. Dnes jsou dostupné informační služby v nejrůznějších podobách. Vždy je však důležité, aby informace byly pravdivé. Od dob nejstarších vydavatelů novin (Kramerius) a novinářů (K. H. Borovský) až po dnešek bojuje lidstvo s cenzurou. Vždy byly některé vybrané informace dostupné pouze pro někoho. Dnes samozřejmě ovlivňuje přístup k informacím technika. Nikdo si už ani nedovede představit život bez rádia, televize, internetu atd.

4. Demokracie, osobnost člověka a kultura

Mnoho národů se v průběhu svého vývoje setkalo s nadvládou a národnostním útlakem. Češi se na téměř čtyři sta let dostali do područí Habsburků, kdy nebylo možné svobodně používat náš jazyk, česká kultura postupně zanikala. K pozvolné obnově došlo až v období národního obrození. Hlavním úkolem tehdy bylo pozvednout vzdělanost a motivovat obyvatele českých zemí k národní uvědomělosti. Mezi naše obrozence patřili například J. Jungmann, J. K. Tyl, K. H. Mácha, B. Němcová, K. J. Erben, J. E. Purkyně, J. S. Presl, M. D. Rettigová a řada dalších. Vzniklo Národní divadlo („národ sobě“), Královská česká společnost nauk, Česká expedice, byly zakládány různé spolky, začaly vycházet české noviny, vznikala česká literatura.

5. Uplatňování podílu člověka na demokracii

Původním významem demokracie je vyjádření možnosti člověka účastnit se řízení společnosti. Původ slova demokracie je v řeckém *demos* – lid a *kratós* – vládnout. V současné době je u nás demokracie uplatňovaná jako přímá a nepřímá (možnost volit a být volen) vytvořením tradičního občanského práva a dělenou státní mocí (zákonodárnou, výkonnou a soudní), která vychází z lidu.

To je možno doložit filatelistickým materiálem k jednotlivým volbám – po roce 1918, 1948 a 1989 a k představitelům zvoleným v těchto volbách (T. G. Masaryk, K. Gottwald a další). Bylo by také určitě zajímavé doložit využívání demokracie k vlastnímu prospěchu zvolených zástupců (korupce, úplatkářství, rozkrádání majetku státu, firem, jednotlivců atd.).

Vlastní zpracování tématu dává spoustu možností při využití zde uvedených příkladů (celkově nebo se zaměřením na vybrané téma). Bylo by dobré, kdybyste uplatnili své názory na realizaci demokracie v současné době v naší zemi (kladné i záporné), jak na vás působí dění kolem vás, jak ovlivňuje vaši rodinu ap., co se vám líbí co ne. U některých témat doporučujeme využít internetu.

Organizace olympiády

Soutěžící si podle vlastního uvážení rozmyslí a připraví miniexponát (albové listy) pro kroužkové, oblastní i národní kolo FO. Zároveň si opatří a přinesou vlastní filatelistické materiály, které potřebují k jeho vytvoření. Protože je téma velmi široké, bude stejně jako v minulém ročníku olympiády možno použít různorodější filatelistický materiál. To znamená, že soutěžící mohou využít známky všech zemí světa a v přiměřené míře i ostatní vhodný filatelistický materiál. Tím budou mít stejné podmínky, jako když tvoří velký výstavní exponát.

Soutěžící smějí používat písemné pomůcky pro tvorbu albových listů. Albové listy mohou být nahrazeny běžným kancelářským papírem formátu A4.

I v letošním roce bude usprádnána soutěž v tvorbě albových listů na počítači. Protože značná část mladých filatelistů ráda pracuje na PC, bude mít možnost vytvořit miniexponát v elektronické podobě na počítači. Výhodou takového exponátu je, že se v něm může použít i

jinak absolutně nedostupný materiál, který lze získat pouze jako kopii originálu. Bližší informace k soutěži budou zveřejněny společně se zadáním FO.

Kroužková kola, oblastní kola a národní kolo FO se skládají ze dvou částí. Jsou to testy ze všeobecných filatelistických znalostí a znalostí tématu olympiády a tvorba albových listů (miniexponátu). Tematické znalosti se tedy budou prověřovat nejenom tvorbou miniexponátu, ale také formou testu. Obdobně, jako v dřívějších ročnících FO, budou do testu zařazeny otázky vztahující se k tématu olympiády, které vycházejí z běžných znalostí žáků základních a středních škol. Filatelistický test obsahuje 15 otázek ze všeobecných filatelistických znalostí a 5 otázek z tematických znalostí a je možno za ně získat maximálně 40 bodů (jednotlivé otázky mohou mít podotázky, těžší otázky mohou být dotovány větším počtem bodů). Miniexponáty hodnotí pět jurymanů a každý z nich může udělit maximálně 20 bodů. Nejnižší a nejvyšší hodnocení se vždy škrtá a součet zbývajících tří dává celkové hodnocení. V rámci hodnocení miniexponátu je bodově zvlášť vyčleněno jeho tematické zpracování. Tím si soutěžící ověří, do jaké míry zvládl téma olympiády. Přitom na tematické zpracování miniexponátu připadne asi polovina z celkového počtu možných bodů. Při hodnocení miniexponátu používá jury zvláštních tabulek.

Dobu vymezenou pro tvorbu miniexponátu a možnost používání písemných pomůcek pro jejich tvorbu si KMF a oblasti stanoví samy. Při národním kole se předpokládá asi dvě a půl hodiny.